

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите: Справяне с предизвикателствата, свързани с обезлесяването и деградацията на горите, за разрешаване на проблема с промяната в климата и загубата на биологичното разнообразие“

COM(2008) 645 окончателен

(2009/C 277/12)

Докладчик: **г-н RIBBE**

На 17 октомври 2008 г. Комисията реши, в съответствие с член 262 от Договора за създаване на Европейската общност, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно

„Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите: Справяне с предизвикателствата, свързани с обезлесяването и деградацията на горите, за разрешаване на проблема с промяната в климата и загубата на биологичното разнообразие“

COM(2008) 645 окончателен.

Специализирана секция „Земеделие, развитие на селските райони, околна среда“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 17 април 2009 г. (докладчик: г-н Ribbe).

На 453-ата си пленарна сесия, проведена на 13 и 14 май 2009 г. (заседание от 14 май), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 153 гласа „за“, 5 гласа „против“ и 6 гласа „въздържал се“.

1. Заключение и препоръки

1.1. ЕИСК приветства публикуването на съобщението на Комисията и споделя описаните в него цели да бъде спряна загубата на глобалното горско покритие най-късно до 2030 г. и да бъде намалено общото обезлесяване или деградацията на тропическите гори до 2020 г. с поне 50 % в сравнение с настоящите нива. Той очаква от ЕС далеч по-енергични действия, отколкото досега.

1.2. Независимо че описаното развитие в някои случаи е резултат от действия по инициатива на местното население - например натуралното селско стопанство - причините, които стоят в основата на тази загуба, са други. В повечето случаи малък брой лица или концерни, действащи отчасти и глобално, са тези, които реализират огромни печалби за сметка на околната среда, климата, биологичното разнообразие и хората в съответните региони и в буквалния смисъл оставят зад себе си изгорена земя.

1.3. Фактът, че се е стигнало до тази ситуация, се дължи не само на правилно посочените от Комисията преки икономически причини, съчетани с неясна поземлена собственост и корумпирани или безсилни административни системи. Страните, в които се изнасят продуктите, също имат голяма вина; това се отнася и за ЕС. Поради това ЕИСК приветства факта, че Комисията иска да анализира прекия и непрекия принос на ЕС и да направи съответните изводи.

1.4. Добро е решението ЕС да поеме водеща роля в борбата срещу обезлесяването. Ясно е, че в този процес международната общност ще трябва да даде и свой финансов принос. ЕИСК призовава обаче политиките да спазват определени принципи. По начало винаги би следвало да действа принципът „причинителят на замърсяването плаща“. Това означава: онзи, който – законно – предприема действие, увреждащо околната среда, следва да поеме свързаните с това разходи. Поради това е необходимо „интернализацията на външните разходи“, за която ЕИСК вече многократно призовава, най-сетне да бъде ускорена в глобален план и да бъде

направена съвместима с принципите на СТО. Принципът „причинителят на замърсяването плаща“ не бива да бъде подкопан чрез принципа „обществеността плаща“, според който данъкоплатците/държавата да плащат за това, че е имало въздържане от действия, увреждащи околната среда.

1.5. Държавите, които желаят да се възползват от финансови инструменти, прилагани за намаляване на обезлесяването или на деградацията на горите, би следвало да трябва да докажат, че са заинтересовани не от „търговия с индουλгенции“, а от дългосрочно устойчиво развитие. Борбата срещу незаконната сеч и незаконната търговия с дървесина трябва да бъде първият „пробен камък“ в това отношение. Няма смисъл да се трансферират парични средства във и към страните, които дори не са готови, със или без подкрепата на ЕС, да се борят активно срещу незаконната сеч.

1.6. Макар че отделните мерки, които ЕС смята да приложи за решаване на този глобален проблем, още не са окончателно разработени, отсега вече е ясно, че ще се използват предимно доброволни мерки ⁽¹⁾. Вижда се обаче, че международната общност, която залага на либерализирането и глобализацията, бързо стига до края на възможностите си, когато стане въпрос за глобалната борба срещу екологичната и социалната експлоатация. В тази област липсват глобално ефикасни инструменти; ЕС трябва най-малкото да се погрижи, в рамките на СТО съответните инициативи да не бъдат възприемани като „търговски бариери“.

1.7. ЕИСК може на първо време да подкрепи такъв „подход на доброволна основа“, но очаква от ЕС най-късно след три години в рамките на средносрочен преглед да се провери дали мерките действително са ефикасни и дали поставените цели се постигат. Ако се установи, че обезлесяването и деградацията на горите продължават, би следвало да се обмислят „по-крути“ мерки.

(1) Становище NAT/420 относно „Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за определяне на задълженията на операторите, които пускат на пазара дървен материал и изделия от дървен материал“, APA R/CESE 543/2009.

1.8. Системите за сертифициране представляват първоначална възможност за подобряване на положението. Те следва да се прилагат не само за всички вносен дървен материал и за всички вносни продукти от дървен материал, но също и за други продукти с произход от съответните региони (напр. фураж или биомаса, предназначена за производство на енергия).

1.9. Според ЕИСК примерът с обезлесяването и деградацията на горите за съжаление показва също, че политиката на развитие в голяма степен е претърпяла неуспех, поне в регионите, за които става въпрос тук. Не бяха разработени иновативни и перспективни, регионално адаптирани модели, които биха довели до развитие, различно от сегашното ограбване на природните ресурси. Все пак никога не е късно да бъдат насърчени съответни подходи с помощта и в полза на местното население. ЕС би трябвало да включи в стратегическите си съображения съответни инициативи за развитие на демократични структури и за подкрепа на гражданското общество. ЕИСК за пореден път предлага своята помощ за подобни инициативи.

2. Съобщението на Комисията

2.1. Съобщението на Комисията не се отнася за горското покритие вътре в ЕС. Разглежда се по-скоро въпросът как в бъдеще може по-добре да се опази онова горско покритие, за което досега не съществуват международни споразумения – например в Рамковата конвенция по изменението на климата.

2.2. По оценка на Организацията за прехрана и земеделие (FAO) всяка година изчезват около 13 милиона хектара гори, тоест площ приблизително равна на територията на Гърция. 96 % от обезлесяването протича в тропическите региони, а най-голямата нетна загуба на горско покритие в периода 2000-2005 г. е регистрирана в десет държави ⁽²⁾.

2.3. Причините за непрекъснатото обезлесяване са, от една страна, сложни и многообразни, но, от друга страна, и относително прости. Констатации в съобщението на Комисията като например: „Горите се унищожават, защото в краткосрочен план е по-доходносно земята да бъде използвана за цели, различни от запазването на горите“ или „Доходносно алтернативно земеползване с висока пазарна стойност, като например производство на стоки, стимулира обезлесяването“ ясно показват, че форми на земеползване, които въобще не отговарят на критериите за устойчивост, могат да носят много високи печалби в икономическо отношение. „Следва да бъде признато ясно, че един от основните двигатели на обезлесяването е от икономическо естество.“

2.4. Като друг фактор за безпрепятственото по момента обезлесяване се сочи развитието на инфраструктурата. Освен това Комисията пише: „Най-важната основна причина е неефективното управление, свързано с незадоволително прилагане на политиките за земеползване и неопределените режими на земевладение“.

2.5. Последствията от това развитие са разнообразни:

— Описаното обезлесяване е причина за около 20 % от глобалните емисии CO₂, без досега да са намерени механизми, с които би могло да се сложи край на това крайно негативно въздействие върху климата. Такава именно е целта на документа на Комисията, включително и с оглед на Конференцията за изменението на климата в края на тази година в Копенхаген.

— Комисията обаче подчертава също така, че не става въпрос само за глобалното опазване на климата. Около половината от растителните и животинските видове по света се срещат в тропическите гори! Спирането на обезлесяването би означавало също така важен принос и за приближаването до още една цел, която международната общност си е поставила, а именно да се спре загубата на биологично разнообразие.

— Посочва се също, че обезлесяването и деградацията на горите могат да имат разнообразни отрицателни социални въздействия, преди всичко върху бедните прослойки от населението и че местните жители губят своята непосредствена база за оцеляване.

2.6. В своето съобщение Комисията представя изчисления за икономическата стойност на тропическите гори. Тя посочва например прогнози, според които едно продължаващо обезлесяване би довело до загуба на 5 % ⁽³⁾ от световния БВП до 2050 г. и отбелязва значителния потенциал за ограничаване на емисиите на парникови газове, който би могъл да се използва при сравнително ниски разходи за икономия на тон CO₂.

2.7. ЕК недвусмислено заявява, че „е дошло времето за решителни действия“. Комисията формулира целта „да бъде спряна загубата на глобалното горско покритие най-късно до 2030 г. и да бъде намалено общото обезлесяване на тропическите гори до 2020 г. с поне 50 % в сравнение с настоящите нива“. Тя иска да включи тази цел в преговорите по Протокола от Киото.

2.8. Накратко казано, Комисията смята за абсолютно необходимо опазването на глобалното горско покритие, според нея е необходимо „ЕС да поеме водеща роля за определяне на глобална политическа инициатива за обезлесяването“.

2.9. Що се отнася до възможния принос на ЕС, в Съобщението на Комисията се посочват различни области на действие в рамките на съществуващите политики. В рамките на съществуващите политики

— От една страна се представят като възможни политики, които могат да насърчат потреблението на устойчиво произведен дървен материал и продукти от дървен материал. На това се отдава много голямо значение, тъй като ЕС е един от най-големите потребители на дървен материал и продукти от дървен материал. Само през 2005 г. на пазара в ЕС бяха внесени 83 милиона m³ дървен материал и продукти от дървен материал, без да се смятат целулозата и хартията. По приблизителни оценки на Комисията над 19 % от вноса произхожда от незаконно добит дървен материал.

— От друга страна се предлага да бъде по-обстойно проучено въздействието на политиките на ЕС, свързани с недървесни продукти по отношение на обезлесяването. Посочва се например, че „съществуват връзки между търсенето на селскостопански стоки и упражнявания натиск върху земеползването“. Затова Комисията се ангажира наред с останалото „да изучи въздействието на потреблението на внесени храни и нехранителни стоки в ЕС (например месо, соеви зърна, палмово масло, метални руди), които биха могли да имат принос за обезлесяването“. Според Съобщението това би могло да доведе до разглеждане на варианти за политически действия за ограничаване на посоченото въздействие.

⁽²⁾ Бразилия, Индонезия, Судан, Мианмар, Замбия, Танзания, Нигерия, Конго, Зимбабве, Венецуела.

⁽³⁾ Междинен доклад „Икономиката на екосистемите и биологичното разнообразие“, г-н Pavan Sukhdev.

2.10. Извън рамките на съществуващите политики Комисията в своето съобщение насочва вниманието си към въпроса за обема и източниците на финансиране на мерки срещу обезлесяването, както и на механизми, които биха могли да бъдат използвани за преодоляване на политиката на обезлесяване.

- Оценката на въздействието, направена от Комисията, показва, че според прогнозите годишно ще бъдат необходими между 15 и 25 милиарда евро, за да бъде намалено наполовина обезлесяването до 2020 г. ЕС смята, че „развиващите страни трябва да отделят значителни средства“.
- Изказват се различни съображения за това какви механизми на финансиране трябва да бъдат разработени. Смята се, че понастоящем не би било реалистично да бъдат признавани горскостопански въглеродни кредити по Схемата за търговия с емисии на ЕС, тъй като емисиите в резултат на обезлесяване са приблизително три пъти по-високи от количеството емисии, регулирани съгласно СТЕ на ЕС. Но след изграждането и взаимното свързване и на други системи за търговия с емисии, които биха породили повишено търсене във връзка с намаляването на емисиите, може да стане възможно горскостопанските въглеродни кредити да бъдат използвани за финансиране на опазването на горите.
- Значителна част от финансирането от страна на ЕС обаче би могла да дойде от приходи от търгове за квоти за емисии. Ако за тази цел се отделят 5 % от очакваните приходи (30-50 милиарда евро според прогнозите), то до 2020 г. биха могли да бъдат натрупани от 1,5 до 2,5 милиарда евро.

2.11. В контекста на рамковата конвенция на ООН по изменението на климата ЕС преследва целта с международна подкрепа да изгради за периода 2013-2020 г. схема за поощряване, насочена към ограничаване на обезлесяването и деградацията на горите в развиващите се страни.

- Част от нея би било изграждането на глобален механизъм относно въглерода в горите, който да даде възможност на развиващите се страни да допринесат към договорената на международно равнище цел за ограничаване на емисиите чрез мерки за ограничаване емисиите, дължащи се на обезлесяване и деградация на горите. Институционалните и оперативните подробности на един такъв механизъм „предстои да бъдат разработени“.
- Като по-дългосрочна перспектива се разглежда включването на обезлесяването в търговията с емисии на въглероден диоксид.

3. Общи бележки

3.1. ЕИСК приветства съобщението на Комисията и във връзка с него факта, че ЕС се чувства задължен да поеме водеща роля при решаването на един известен от десетилетия и многократно дискутиран проблем. Предстоящите преговори за глобално споразумение относно изменението на климата представляват добра рамка за това.

3.2. Най-напред, ЕИСК би желал много критично да посочи като достойно за съжаление обстоятелството, че световната общност досега наблюдаваше повече или по-малко бездейно унищожаването на горите. За поемането на ангажимент в това отношение отрано бяха налице повече от достатъчно основания. Намалването на биологичното разнообразие, свързано с унищожаването или деградацията на горите, тъй както и унищожаването на непосредствената база за оцеляване на местното население, наблюдаваната експлоатация на работниците или прогонването на дребни селски стопани от исконните им обработваеми земи са факти, известни отдавна. Следователно, опазването на климата е само един нов и допълнителен повод да се тръгне – дано да бъде и с нов подем – към решаването на стар проблем.

3.3. ЕИСК все пак проявява известно разбиране за заявлението на Комисията, че „целта на настоящото съобщение не е да предостави конкретни отговори на множеството въпроси, свързани с обезлесяването“. Той очаква обаче от Комисията обсъждането на темата да не бъде повече отлагано. Трябва най-после да се премине към действия.

3.4. Комитетът приветства категоричните констатации на Комисията относно причините за унищожаването на горите. Комисията дава ясно да се разбере, че краткосрочни икономически интереси са причината за тези напълно несъвместими с критериите за устойчиво развитие форми на земеползване. В съчетание с често пъти напълно неясна собственост върху земята, несъществуващи, безсилни или в част от случаите изцяло корумпирани административни системи, се извършва унищожаване на горите, което не само е изключително проблемно в глобално отношение, но често и изцяло се преминава с потребностите на местното население.

3.5. ЕИСК признава, разбира се, че на хората във всички региони на нашата планета следва да се предоставят перспективи за икономическо развитие. Самият той от години се опитва да намери съответни решения в тесен диалог с групи от гражданското общество – например в Централна и Латинска Америка, Индия и Китай. Но онова, което се случва в рамките на глобалната деградация и унищожаване на горите и е предмет на съобщението на Комисията, няма нищо общо с адаптираното регионално развитие. Това е неприемлива експлоатация на хора и природа, без ни най-малък признак за подход, съобразен с устойчивото развитие.

3.6. В страните, засегнати от масово обезлесяване, се наблюдава едно повтарящо се явление: голяма част от земеделците секат и палят горите, за да освободят земя, която да използват за земеделие или скотовъдство. Несправедливото разпределение на земите и липсата на земеделска политика в засегнатите области води до това несъвместимо с устойчивото развитие прехосване на горските ресурси.

3.7. Практикуваните там форми на земеползване често носят изгода само на съвсем незначителен брой лица или компании, действащи отчасти и глобално, които реализират огромни печалби за сметка на околната среда, климата, биологичното разнообразие и местното население и в буквалния смисъл оставят зад себе си изгорена земя. Че е възможно да се постъпва и другояче, че наличните местни ресурси могат да бъдат използвани по начин, съответстващ на критериите за устойчивост, и че така могат да се създават нови перспективи за местното население за доходи и развитие, се вижда от многобройни положителни примери ⁽⁴⁾, които следва да бъдат насърчавани.

(4) Напр. проектът за коопериране „Rainforestation farming“ на университетите Hohenheim (Германия) и Leyte State University (Филипините), вж.: <http://troz.uni-hohenheim.de/innovations/InnovXtr/RFFS/>.

3.8. Макар че непосредственото въздействие от тази свръхексплоатация се вижда най-напред и най-очевидно на място, то има и глобално измерение – що се отнася до изменението на климата и намаляването на биологичното разнообразие. Това означава, че всички ние сме засегнати от тези унищожения. И че всички трябва да допринасяме за решаването на проблемите.

3.9. Няма смисъл развитите страни да коментират с наставнически тон драматичната ситуация в развиващите се страни, тъй като ние също сме част от проблема: значителна част от добитите продукти – най-вече непреработени суровини или изделия с ниска степен на преработка – се продават не там, където са произведени, а на много по-далечни пазари, често пъти в развитите страни. Тоест, за тези „евтини“ продукти има търсене, включително и в Европа.

3.10. Затова е напълно правилно, че Комисията се спира на три въпроса:

1. Колко голям е „делът“ на ЕС в извършването се в тези региони унищожаване на гори (и как този дял може да бъде намален)?
2. Как ЕС (и неговите държави-членки) могат да допринесат, от една страна, за предотвратяването на незаконните дейности, тоест за спирането на онова унищожаване на гори, за което може да се приеме, че не е в интерес на съответната държава? Как, от друга страна, могат да се развият форми на земеползване, които да съответстват на принципите за устойчивост и на нуждите на местното население?
3. Как да се разработят механизми на финансиране, които да намалят натиска, водещ към унищожаване на горите?

3.11. ЕИСК изразява задоволство, че Комисията – съвместно с други институции – работи интензивно за обогатяване с икономически факти на дебата върху опазването на климата и на биологичното разнообразие. Примери за това са докладът „Stern“, от който се вижда, че липсата на действия за опазване на климата ще ни излезе по-скъпо отколкото една амбициозна промяна на курса, или пък цитираният в съобщението на Комисията доклад „Sukhdev“, който дава информация за икономическата стойност от запазването на биологичното разнообразие.

3.12. Тези проучвания и изчисления са обаче и добри примери за това, че представената в тях икономическа стойност в момента съществува само на хартия. Защото те не обогатяват БВП, не намират отражение в балансните отчети на предприятията и не могат да се търгуват на борсата. Точно обратното: примерът с унищожаването на горите показва повече от ясно, че има крайни противоречия между гоненето на бързи печалби (= причина за унищожаването на горите) и дългосрочните общи интереси на националните икономики (= съхраняване на горите по съображения за опазване на климата и на биологичното разнообразие).

3.13. Свръхексплоатацията на нашите ресурси се извършва за сметка на цялото общество. Затова сме изправени преди всичко пред голямото предизвикателство да осъществим най-сетне „интернализацията на външните разходи“ и по този начин да спомогнем за действителното налагане на отново и отново прокламирания принцип „причинителят на замърсяването плаща“. Посочените проучвания и други числови данни, приведени в Съобщението на Комисията, създават добра представа за сумите, за които става въпрос в случая.

3.14. ЕИСК е наясно, че – както е направено в документа на Комисията – трябва да се помисли и за стимули, с чиято помощ да се спре унищожаването на горите. ЕИСК много държи обаче да обърне внимание, че при това следва да се спазва един важен принцип: публични парични средства, „насърчаване“, не могат да се предоставят на предприятия и частни лица с цел те да **не** извършват действия, които са във вреда на общото благо. Усилията следва винаги да са насочени към това, рамковите условия на глобално равнище да бъдат определяни по такъв начин, че съответно да се изключат или избегнат увреждащи действия. Този важен принцип трябва да бъде водещ и за ЕС, включително при преговорите в Копенхаген. За предотвратяване на унищожаването на горите ние трябва последователно да прилагаме принципа „причинителят на замърсяването плаща“ и да не го подкопаваме чрез принципа „обществеността плаща“, според който публичните власти би следвало да плащат за въздържане от действия, увреждащи околната среда.

3.15. Затова държавите, които желаят в бъдеще да могат да се ползват от съответни финансови инструменти, би следвало да трябва да докажат, че са заинтересовани не от „търговия с индустрии“, а от дългосрочно устойчиво развитие. Що се отнася до обезлесяването, първи „пробен камък“ би могъл да бъде въпросът за незаконното обезлесяване и деградацията на горите. Съответните държави би следвало ясно да покажат, че те – със или без помощта на международната общност – работят сериозно за прекратяване на тези незаконни практики. За ЕИСК е важно да обърне внимание, че целта не е да се легализират незаконните действия, а те да бъдат прекратени! Единствено това би представлявало значително подобряване на положението.

3.16. От друга страна, засегнатите държави би следвало ясно да покажат, че са заинтересовани от иновативни, устойчиви и пригодени към местните условия процеси, които противодействат на обезлесяването и на деградацията на горите.

4. Специфични бележки

4.1. Съобщението на Комисията в много отношения все още е доста неконкретно, което се дължи отчасти на недостатъчната база от знания и данни, но отчасти и на още не напълно изкристализиралите концепции.

4.2. Малко по малко нараства опасността ЕС да бъде упрекнат в липса на интерес, ако не започне да работи много по-интензивно върху концепции за противодействие на унищожението на горите.

4.3. Твърде дълго време вече отговорните фактори в администрацията и на политическо равнище гледат как горите се унищожават, а и как незаконно добити продукти пристигат в европейските пристанища. Въпреки че проследяването на произхода на доставките може често да представлява трудност поради факта, че добитите продукти са преработени или поради използването на различни кодове, изглежда, че липсва и истинска воля да се намери решение на този проблем. ЕИСК очаква ЕС да се ангажира много повече с този капитален за целия свят въпрос. Съвсем наскоро ЕИСК приветства намерението на ЕС за пълен отказ от тюленови продукти, въпреки че канадското правителство узакони лова на тюлени. Имайки това предвид, гражданското общество очаква също така решително да се действа и по отношение на опазването на горите.

4.4. Съобщението не е конкретно например по отношение на въпроса доколко големият внос на фуражи в ЕС е пряко или непряко отговорен за унищожаването на горите⁽⁵⁾. Този въпрос отново и отново е предмет на оживени дискусии; той е засегнат също и в документа на Комисията (вж. параграф 2.9). ЕИСК призовава Комисията много спешно да извърши обявеното проучване на „въздействието на потреблението на внесени храни и нехранителни стоки в ЕС (например месо, соеви зърна, палмово масло, метални руди), които биха могли да имат принос за обезлесяването“, за да се създаде яснота по този въпрос.

4.5. Така, както разработи критерии за устойчивост по отношение на производството на изходни материали за „агрогорива“, ЕС по мнение на Комитета би следвало час по-скоро да определи критерии за устойчивост също и за фуражите, дървения материал и изделията от дървен материал и т.н. Въпреки че тепърва ще се види как в условията на неясна поземлена собственост и на недобри административни структури може да се установи и да се провежда постоянен контрол върху спазването на такива критерии, това по принцип е важен и правилен подход. За да станат съответните критерии за устойчивост обаче и трайно ефективни, ще е необходимо те да бъдат включени като задължителен компонент в правилата на световната търговия!

4.6. Примерът с обезлесяването ясно показва, че международната общност, която залага на либерализирането и глобализацията, бързо стига до края на възможностите си, когато стане въпрос за глобалното противодействие на екологичната и социалната експлоатация. В тази област липсват глобално ефикасни инструменти; ЕС трябва най-малкото да се погрижи, в рамките на СТО съответните инициативи да не бъдат възприемани като „търговски бариери“.

Брюксел, 14 май 2009 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Mario SEPI

4.7. ЕИСК проявява разбиране и за това, че още не са представени ясни концепции за финансирането на мерките. В това отношение ще трябва съответно да се използват преговорите относно изменението на климата.

4.8. Но в бъдеще важно ще бъде не само да се организира предоставянето на средства по определени критерии (вж. по-горе). Още преди съответните преговори да могат да бъдат завършени успешно, в засегнатите страни трябва да се създадат важни предпоставки за решаване на проблемите: без хората по места ефективно да имат демократичното право да вземат отношение по развитието на своя регион, без признаване на правата на коренните групи от населението (това са все пак почти 60 милиона души!) или на дребните селски стопани и без добре функционираща (некорумпирана!) администрация няма да бъде възможно нито да се сложи край на често пъти незаконната свръхексплоатация, нито да се изготвят адаптирани концепции за развитие. Съобщението на Комисията почти не се спира на този аспект, което следва да се разглежда като сериозна слабост.

4.9. Според ЕИСК примерът с обезлесяването и деградацията на горите за съжаление показва също така, че политиката на развитие в голяма степен е претърпяла неуспех, поне в регионите, за които става въпрос тук. Не бяха разработени иновативни и перспективни, регионално адаптирани модели, които биха довели до развитие, различно от сегашното ограбване на природните ресурси. Но никога не е късно да бъдат насърчени съответни подходи с помощта и в полза на местното население. ЕС би трябвало да включи в стратегическите си съображения съответни инициативи за развитие на демократични структури и за подкрепа на гражданското общество. ЕИСК за пореден път предлага своята помощ за подобни инициативи.

⁽⁵⁾ Същото важи, разбира се, за агрогоривата и т.н.